"Peygamber, Mü'minlere kendi canlarından daha yakındır, Eşleri, onların analarıdır." (Ahzab, 33/6)

Mü'minlerin Annelerinin
radiyallâhu anhum
ÜSTÜN ÖZELLİKLERİ

شذى الياسمين
في فضائل أمهات المؤمنين

تأليف
مبرة الآل والأصحاب

دار أم القرى

© Burhan Yayıncılık Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti.

© Burhan İlmî Araştırmalar Merkezi

Mü'minlerin Annelerinin radiyallâhu anhum Üstün Özellikleri

Özgün Adı:

Şeze'l-Yâsemîn fî Ummehâti'l-Mü'minîn

Telif:

Meberra Araştırma Merkezi

Yayına Hazırlık:

Burhan İlmi Araştırmalar Merkezi

Ümmülkura Yayınevi:
ISBN: 978-975-6415-
2012 İstanbul
kapak: filmevi
baskı-cilt: step ajans matbaacılık ltd. şti.
Göztepe mah. Bosna cad. No:11 Mahmutbey
Bağcılar-İstanbul
Tel: 0212 446 88 46
stepajans@gmail.com
matbaa sertifika no:12266

yayıncı:
Burhan Yayıncılık Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti.
Talatpaşa cad. No:233/1
Gültepe-Kağıthane/İstanbul
Tel: 0212 324 97 10
burhanbey@hotmail.com.tr

Her Hakkı Mahfuzdur

P.K. 123 Levent
İSTANBUL
Tel/Faks:
+90 212 324 97 10
www.ummulkura.com.tr

Mü'minlerin Annelerinin *radiyallâhu anhum* Üstün Özellikleri

Meberra İlmi Araştırmalar Merkezi

ümmülkura
Bilginin Işığında

İÇİNDEKİLER

İçindekiler 5

Önsöz 7

Peygamberimizin *sallallâhu aleyhi ve sellem* Eşleri
Bütün Alemlerin Hanımlarının En Faziletlileridir 11

Peygamberimizin *sallallâhu aleyhi ve sellem*
Çok Evlenmesinin Hikmeti 13

Müminlerin Annelerinin Hayatına Genel Bir Bakış 14

Müminlerin Annelerinin Genel Olarak Faziletleri 15

Herbirinin Özel Olarak Faziletleri 17

Hatice Binti Huveylid *radiyallâhu anhâ* 17

Sevde Binti Zem'a *radiyallâhu anhâ* 20

Aişe Binti Ebi Bekr es-Sıddık *radiyallâhu anhâ* 21

Hafsâ Binti Ömer b. Hattab *radiyallâhu anhâ* 26

Zeyneb Binti Huzeyme *radiyallâhu anhâ* 27

Ümmü Seleme Hind Binti Ebi Umeyye *radiyallâhu anhâ* 28

Zeyneb Binti Cahş *radiyallâhu anhâ* 30

Cüveyriye Binti'l-Haris *radiyallâhu anhâ* 32

Ümmü Habibe Remle Binti Ebi Sufyan *radiyallâhu anhâ* 33
Safiyye Binti Huyey b. Ahtab *radiyallâhu anhâ* 34
Meymune Binti'l-Haris *radiyallâhu anhâ* 35
Müminlerin Annelerinin Yaşamında Davet..... 36
Hadis-i Şerif Rivâyetleri Açısından Sıralanmaları 39
Sonuç..... 43
Kaynakça..... 44

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ÖNSÖZ

Hamd Allah'a mahsustur. Salat ve selam Rasûllerin sonuncusuna, ehline, ashabına ve kıyamet gününe kadar onu dost edinenlere olsun.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in ehl-i beyti, Ehl-i Sünnet nazarında Allah Teala'nın onlar için meşru kıldığı muhabbet ve dostluk hakları uyarınca takdir ve hürmet bakımından yüksek bir dereceye nail olmuştur. Bu da Allah Rasûlünün *sallallâhu aleyhi ve sellem* şu vasiyetini muhafaza etme yolu ile gerçekleşmiştir: *"Ehl-i Beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım."*(1) Onlar bununla ehl-i beyt in bir kısmı hakkında ifrata düşen gulattan ve onlara eziyet edip buğzeden hilekarlardan beri olmuşlardır.

Genelde Müslümanlar özel olarak da Ehl-i Sünnet pak ehl-i beyti severler. Genel olarak ehl-i beyte, özel olarak da müminlerin annelerine eziyet edip kötülükte bulunmayı da haram kabul ederler.

Ehl-i Beyt ve Sahabe Vakfı, pak ehl-i beyt ve seçkin ashabın mirasını neşretme etrafında hedeflerini gerçekleştirmek, müslümanların nefislerine onların sevgisini yerleştirmek ve bir kısım müslümanlarn nefislerinde yer etmiş olan hatalı bir takım anlayışları düzeltmek için bu araştırmayı ilk yayınları arasında sunmakla mutluluk duymaktadır.

Bu risale müminlerin annelerinin yüce halleri ve fazileleriyle ilgili Kur'an-ı Kerim ve Sünnet-i Mutahhara'dan önemli noktalar içermektedir. Çünkü müminlerin anneleri hakkında onları

(1) Sahih-i Müslim, (8042. Hadis)

medh-u sena ederek mertebe ve derecelerinin yüceliğini, genel olarak ehli beyt kapsamında faziletlerini gösteren âyet ve hadisler varid olmuşur. Aynı zamanda bu risale, onlardan her birisine ait menkıbeleri de içermektedir.

ÖNEMLİ BİR NOKTA

Allah Teala şöyle buyurmaktadır: *"Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri onların analarıdır." (Ahzab:6)*

O halde müminin anaları Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* eşleri; babası ([2]) Allah Rasûlü *sallallâhu aleyhi ve sellem* ve kardeşleri de muhacirler ile ensardır: *"... Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gei geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla." (el-Haşr:10)*

İşte Hz. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in evi budur. Kim Hz. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eşlerinden birisine ta'n ederse o kime nispetedildiği imandan tardedilmiştir. Eğer bu kimse mümin olsaydı müminlerin annelerine ta'n etmezdi. Çünkü evlat annesine ta'n etmez.

Bu annelik, üzerine terettüp eden saygı duyma, büyük bilme ve mensubiyet sebebiyle şeref duyma gibi haklar hususunda hakiki annelik gibidir.

Allah Rasûlunün *sallallâhu aleyhi ve sellem* seçmiş olduğu hanımlardan daha şerefli olan anneler var mıdır? Bilakis onları nebisine eşler olarak seçen Allah Tealadır. Nitekim şöyle buyurur: *"Bundan sonra artık başka kadınlarla evlenmen, elinin*

(2) Bu, manevi babalıktır. Nitekim Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur: "Ben ancak sizin babanız konumundayım" Bu hadisi Ebu Davud; Kitabu't-Tahare'de, ihtiyaç giderirken kıbleye yönelmenin mekruhluğu babında rivâyet emiştir. el-Elbani de hasen bir hadis olduğunu söylemiştir.

altında bulunan cariyeler hariç, güzelliklri hoşuna gitse bile, bunların yerine başka hanımlar alman sana helal değildir. Allah herşeyi gözetler." (el-Ahzab:52).

Zeyneb binti Cahş ile ilgili olarak da şöyle buyurmaktadır: *"(Rasûlüm!) Hani Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kimseye: Eşini yanında tut, Allah'tan kork! Diyordun . Allah'ın açığa vuracağı şeyi, insanlardan çekinerek içinde gizliyordun. Oysa asıl korkmana layık olan Allah'tır. Zeyd, o kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikahladık ki evlatlıkları, karılarıyla ilişkilerini kestiklerinde (o kadınlarla evlenmek isterlerse) müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir." (el-Ahzab:37)*

Onların alemlerin bütün kadınlarından daha faziletli oldukları hususunda da şöyle buyurmuştur: *"Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz..." (el-Ahzab:32).* Öyleki Allah Teala müminlere onlarla evlemeyi haram kılmıştır. Nitekim çocuğun annesiyle evlenmesi de haramdır: *"Sizin Allah'ın Rasûlünü üzmeniz ve kendisinden sonra onun hanımlarını nikahlamanız asla caiz olamaz. Çünkü bu, Allah katında büyük (bir günah)tır." (el-Ahzab:53).*

Allah Rasûlüne; eşlerine yönelik olumsuz sözlü ve fiili olarak yapılması mümkün olan herşey ve perde arkasından olması hariç müminlerin onlarla Allah'ın emrettiği sınırları aşarak muhatap olmaları da eziyet verir. Allah Teala şöyle buyurur: *"Peygamberin hanımlarından birşey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır. Sizin Allah'ın Rasûlünü üzmeniz asla caiz olamaz." (el-Ahzab:53)*

Peki, bu durumda onlara ta'n etmek, sövmek ve onları layık olmadıkları şekille nitelemek nasıl caiz olabilir! Allah Teala bu âyetin bir kaç âyet sonrasında şöyle buyurmaktadır: *"Ey*

Peygamber! Hanımlarına kızların ve müminlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) dış örtülerini üstlerine almalarını söyle. Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir." (el-Ahzab:59)

Bu âyetin hemen ardından şöyle buyurur: "*Andolsun, iki yüzlüler, kaplerinde hastalık bulunanlar (fuhuş düşüncesi taşıyanlar) şehirde kötü haber yayanlar (bu hallerinden) vazgeçmezlerse, seni onlara musallat ederiz (onlarla savaşmanı v onları şehirden sürüp çıkarmanı sana emrederiz); sonra orada, senin yanında ancak az bir zaman kalabilirler." (el-Ahzab:60).* Bu âyet bazı kimselerin Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Zeyneb ile *radiyallâhu anh* evlenmesi hakkında yaymağa çalıştıkları şeylere işaret etmek üzere nazil olmuştur. Aynı surenin 37. Âyetinde de geçtiği üzere Zeyneb *radiyallâhu anh* Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'ın evlatlığı olan Zeyd'in *radiyallâhu anh* eşiydi. Bundan dolayı söze münafıklar ve onlar gibi olanların gürültü koparmalarından dolayı Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* evliliği ile başladı ve müminlere, onlar gibi olmamalarını öğütledi.

Allah Teala aynı surede Kur'an ve Sünneti bırakıp lider ve büyüklerine tabi olarak Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* eşlerine ta'n edenlerin mazeretlerinin- tevbe etmeden o hal üzere ölürlerse - kesinlikle kabul edilmeyeceğini açıkça beyan buyurmuştur: *"Yüzleri ateşte evrilip çevrildiği gün: Eyvah bize! Kelke Allah'a itaat etseydik, Peygamber'e de itaat etseydik! Derler. Ey Rabbimiz! Biz reislerimize ve büyüklerimize uyduk da onlar bizi yoldan saptırdılar, derler."* (el-Ahzab:66-67). Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* eşlerine ta'n etmek ve haklarında uygun olmayan sözler sarfetmek doğru bir söz müdür?! Yoksa reddedilmesi gereken çirkin bir durum mudur?!.

Şöyle hayal et bakalım – sen Aişe ve Hafsâ *radiyallâhu anhumâ*'ya söverken – döner dönmez Rasûlullah'ın sana baktığını ve sözünü işittiğini farketsen bir an... o andaki tavrın ne olur? Peki Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* sana karşı tavrı ne olur?!.

PEYGAMBERİMİZİN EŞLERİ BÜTÜN ALEMLERİN HANIMLARININ EN FAZİLETLİLERİDİR.

Allah Teala buyurur ki: *"Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz, eğer Allah'tan korkarsanız..." (el-Ahzab:32)*

Yani, muttaki olmanız şartıyla hiç bir kadınlar topluluğu sizden daha faziletli değildir, demektir. Onlar hakkında takva sabit olunca, istisnasız bütün çağlar ve zamanlar boyunca gelmiş ve geçmiş bütün kadınların en faziletlileri oldukları da sabit olmuştur. Bir çok Peygamber ve bütün yaratılmışların eşleri hakkında; Allah ve Rasûlünün, kendilerini, onların da Allah ve Rasûlünü tercih edip seçtikleri vaki değildir!.

Takva ise Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* eşleri hakkında Yüce Kitabın nassı ile sabittir. O da, onların tahyir âyetleri nazil olduktan sonra Allah'ı, Rasûlünü ve ahiret yurdunu dünya hayatına ve onun süslerine tercih etmiş olmalarıdır: *"Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü (refahını) istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim. Eğer Allah'ı, Peygamberini ve ahiret yurdunu istiyorsanız, bilin ki, Allah, içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükafat hazırlamıştır." (el-Ahzab:28-29)*

Bunun üzerine hemen onlar Allah'ı, Rasûlünü ve ahiret yurdunu tercih etmişler, dünya hayatını, onun süs ve metaını

terketmişlerdir. Onlar bu tercihlerinde son derece samimi idiler. Çünkü ortada iman sadakati ve takva gerçeği dışında, onları Hz. Peygamberle yaşamaya ve bu yaşam zorluklarına karşı kendilerini avunduracak hiç birşey yoktu. Bu tercih takva üzere kurulu olup Allah Teala'nın kabulüne sahip çıkmış ve O da bu sebeple onlara ikramda bulunmuştur. İşte bunun delili şu âyettir: *"Bundan sonra artık başka kadınlarla evlenmen, elinin altında bulunan cariyeler hariç, güzellikleri hoşuna gitse bile, bunların yerine başka hanımlar alman sana helal değildir. Allah her şeyi gözetler."(el-Ahzab:52)*

Bu ikram iki yönden olmuştur:

1-Hz. Peygamber'i onların üzerine evlenmekten alıkoyması

2-Ve başkasıyla evlenmek için onlardan birisini boşamasından alıkoymasıdır. Bu da sadece dünyada değil, aynı zamanda ahirette de devamlı olarak eşleri olması içindir. İşte bundan dolayı kendisinden sonra onlarla evlenilmesini müminlere yasaklamıştır: *"Sizin Allah'ın Rasûlünü üzmeniz ve kendisinden sonra onun hanımlarını nikahlamanız asla caiz olamaz. Çünkü bu, Allah katında büyük (bir günah)tır."(el-Ahzab:53).* Şu sözüyle de onları müminlerin anneleri makamında kılmıştır: *"Peygamber müminlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri, onların analarıdır. Akraba olanlar, Allah'ın Kitabına göre, (mirasçılık bakımından) birbirlerine diğer müminlerden ve muhacirlerden daha yakındırlar; ancak, dostlarınıza uygun bir vasiyet yapmanız müstesnadır.Bunlar Kitap'ta yazılı bulunmaktadır."(el-Ahzab:6)*

Bütün bu açıklamalar ışığında her akıl sahibi kimsenin müminlerin annelerinin yüceliği hakkındaki bu hususları iyice düşünmesi gerekmektedir.

PEYGAMBERİMİZİN ÇOK EVLENMESİNİN HİKMETİ

Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* hayatı müminler için Kur'an-ı Kerim'de de ifade edildiği üzere: *"Andolsun ki, Rasûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir."(el-Ahzab:21)* müminlere örnek ve fiilleri de en önemli teşri kaynaklarından olunca:

Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* pak evinden bunu nakledecek kimselerin olması gerekirdi. İşte bu da aile ve evlilikle ilgili hükümleri, kendi dönemlerinde ve kıyamete kadar gelecek olan mümin kadınlara nakletmeleridir ki; bu Hz. Peygamber'e *sallallâhu aleyhi ve sellem* nispetle teaddüdi zevcatın hikmetlerindendir.

Aynı zamanda onlar, Hz. Peygamberin *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendilerini eğitmesi sebebiyle bütün zamanlarda mümin kadınlara güzel örnek (üsve-i hasene) olmuşlardır, Allah'a hamdolsun. Bu da çok evliliğin hikmetlerinden birisidir. İşte onlardan birisi, Hz. Peygamber'den *sallallâhu aleyhi ve sellem* hadis rivâyet edenlerin en büyüklerinden olan Aişe'dir *radiyallâhu anh*.

İslamın ilk zamanlarında İslam davetinin kolay bir şekilde yayılabilmesi için Arap kabileleriyle ilişkierin güçlendirilmesi gerekmekteydi. Cüveyriye ile *radiyallâhu anh* evliliği buna örnektir. Bu evlilik Beni Mustalık kabilesinin İslama girmesine sebep olmuştur.

Yine ashab-ı kiram ile ilişkilerini daha ileriye götürmek, onlara ikramda bulunup daha yüksek konuma çıkarmak istemiş ve Ebubekir *radiyallâhu anh* ile Ömer'in *radiyallâhu anh* kızları Aişe *radiyallâhu anh* ve Hafsâ *radiyallâhu anh* ile evlenmiş; Osman *radiyallâhu anh* ve Ali'ye *radiyallâhu anh* de kızlarını vermek suretiyle

onlara şeref kazandırmıştır.

Yine onlardan bazısı ile evlenmesi, evlat edinme ile ilgili hükmün iptali gibi şer'i bir hükmün isbatına sebep olmuştur. Nitekim Zeyneb binti Cahş *radiyallâhu anh* ile yapmış olduğu evlilik bunu açık bir şekilde isbat etmektedir.

Ayrıca onların özel sebepleri ve ictimai zorluklarından dolayı da kendileriyle evlilik yaptıkları da vardır. Kocası ölen Sevde binti Zem'a *radiyallâhu anh* yine kocası şehit olup geride yetimler bıraktğı Ümmü Seleme *radiyallâhu anh* ve Habeşistan'da İslamdan çıkıp mürted olan kocasından sonra yabancı bir yerde tek başına kalan Ümmü Habibe *radiyallâhu anh* ile evlenmesi onlar için bir teselli olmuştur.

Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* bu evlilikleri, müsteşriklerin iddia ettiği gibi şehevi ihtiyacını gidermek için olsaydı gençliğinin baharında yaklaşık yirmi beş sene boyunca ve kendisinden on beş yaş daha büyük birisiyle bir arada bulunmazdı. Eşleri arasında bekar olan sadece Aişe idi *radiyallâhu anh* Diğerleri ise, ya boşanmış ya da çoluk çocuk sahibi ve yaşı ilerlemiş hanımlardı. Dolayısıyla Hz. Peygamber'in *sallallâhu aleyhi ve sellem* evliliklerinin şehevi ihtiyaçlarını gidermeğe yönelik olması tamamıyla uzak bir durumdur.

MÜMİNLERİN ANNELERİNİN HAYATINA GENEL BİR BAKIŞ

Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* zifafa girdiği eşlerinden Hatice *radiyallâhu anh* ile Zeyneb binti Huzeyme *radiyallâhu anh* dışındaki bütün eşleri kendisinden sonra vefat etmişlerdir. Bu iki eşi ise kendisi hayattayken vefat etmişlerdir.

Hatice *radiyallâhu anh* ile Meymune *radiyallâhu anh* dışındaki hanımları *radiyallâhu anh* Medine'deki Baki Kabristanına;

Hatice *radiyallâhu anh* Mekke'de Hacun Kabristanına, Meymune *radiyallâhu anh* ise Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendisi için yaptırdığı mekanda vasiyet ettiği üzere Tenim'e yakın Serif'te defnedilmiştir.

Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* eşlerinden on tanesi baba tarafından kendisiyle aynı nesepte buluşmaktadırlar: Onlar şu hanımlarıdır: Ümmü Habibe *radiyallâhu anh*, Hatice *radiyallâhu anh*, Ümmü Seleme *radiyallâhu anh*, Aişe *radiyallâhu anh*, Hafsâ *radiyallâhu anh*, Sevde *radiyallâhu anh*, Zeyneb binti Cahş *radiyallâhu anh*, Cüveyriye *radiyallâhu anh*, Zeyneb binti Huzeyme *radiyallâhu anh* ve Meymune *radiyallâhu anh*dir. Bunlar arasından Zeyneb binti Cahş *radiyallâhu anh* hem anne hem baba tarafından Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile neseb birliği vardır. Onun annesi, Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* halası olan Umeyme binti Abdilmuttalib'tir. Baba tarafından ise Huzeyme b. Mudrike b. İlyas'da buluşmaktadırlar.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* daha önce isimleri Berra olan iki eşinin adlarını Meymune ve Cuveyriye şeklinde değiştirmiştir.

Zeyneb binti Huzeyme *radiyallâhu anh*, Safiyye *radiyallâhu anh*, Meymune *radiyallâhu anh* ve Hatice'den *radiyallâhu anh* herbiri Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile evliliklerinden önce iki evlilik yapmışlardı. Aralarında bekar olan ise sadece Aişe *radiyallâhu anh* idi.

MÜMİNLERİN ANNELERİNİN GENEL OLARAK FAZİLETLERİ

1- Onlar Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* dünya ve ahiret eşleridir.

2- Ehl-i Beyti – şirk, şeytan, kötü işler ve kötü ahlaktan –

beridir ve müminlerin anneleri de ehl-i beyttendir. Nitekim Allah Teala şöyle buyurur: *"Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan her hangi biri gibi değilsiniz. Eğer (Allah'tan) korkuyorsanız, (yabancı erkeklere karşı) çekici bir eda ile konuşmayın; sonra kalbinde hastalık bulunan kimse ümide kapılır. Güzel söz söyleyin. Evlerinizde oturun, eski cahiliye adetinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekatı verin, Allah'a ve Rasûlüne itaat edin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor. Evlerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Evlerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin iç yüzünü bilendir ve her şeyden haberi olandır." (el-Ahzab:32-34)* Âyetlerin siyakı (bağlamı) tathir âyetinin, Allah Rasûlünün *sallallâhu aleyhi ve sellem* eşlerini de kapsamına aldığını açıkça ifade etmektedir. Âyet bizzat onlar hakkında nazil olmuşken nasıl olur da onlar da bu âyetin kapsamına girmezler.

3- Müminlerin annesi konumunda olmaları. Çünkü allah Teala onları; kendileriyle evlenilmesi hususunda haram kılarak ve Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* sohbetinde bulunmaları yanında hürmet gösterilmesi noktasında onlara anne kılmıştır.

4- Dünya ve süsüne karşı Allah'ı, Rasûlünü ve ahiret yurdunu tercih etmeleri dolayısıyla kendilerine büyük mükafatlar hazırlanmıştır: *"Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim. Eğer Allah'ı, Peygamberini ve ahiret yurdunu diliyorsanız, bilin ki, Allah, içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükafat hazırlamıştır." (el-Ahzab:28-29)*

Bilindiği üzere onlar Allah ve Rasûlünü tercih etmişler Rasûlullah da *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendilerini ayırmamıştır.

5- Yapacakları taat ve salih amellerine de kat kat mükafat

verilmesi: *"Sizden kim, Allah'a ve Rasûlüne itaat eder ve salih amel yaparsa ona mükafatını iki kat veririz. Ve ona (cennette) bol rızık hazırlamışızdır." (el-Ahzab:31)*

6- Müminlerin anneleri şeref, fazilet ve makam yüceliği bakımından diğer kadınlar gibi değillerdir: *"Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan her hangi biri gibi değilsiniz. Eğer (Allah'tan) korkuyorsanız, (yabancı erkeklere karşı) çekici bir eda ile konuşmayın; sonra kalbinde hastalık bulunan kimse ümide kapılır. Güzel söz söyleyin." (el-Ahzab:32)*

7- Allah Teala onları; evlerinde Kur'an tilaveti ve hikmet sebebiyle kadir kıymetlerinin yüceliği ile şereflendirmiştir: *"Evlerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, herşeyin içyüzünü bilendir ve herşeyden haberi olandır." (el-Ahzab:34)*

HERBİRİNİN ÖZEL OLARAK FAZİLETLERİ

Ümmü'l-Mü'minin Hatice Binti Huveylid (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Hatice binti Huveylid b. Esed b. Abdiluzza b. Kusay. Kusay aynı zamanda Hz. Peygamber'in de *sallallâhu aleyhi ve sellem* dedesidir. Baba tarafından Hatice'nin *radiyallâhu anhâ* Rasûlullah ile *sallallâhu aleyhi ve sellem* ikinci akrabalığıdır. Kusay zürriyetinden Hatice dışında sadece Ümmü Habibe binti Ebi Süfyan ile evlenmiştir. (3)

(3) Ümmü Habibe *radiyallâhu anhâ*, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile nesepte dede Abdi Menaf b. Kusay' da buluşur. Hatice *radiyallâhu anhâ* ise dede Kusay'da nesebi Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile buluşur. Diğer eşleri ise Rasûlullah ile nesepleri Kusay'dan sonraki; Mürre, Ka'b, Lüey, Huzeyme, İlyas ve Mudar'da buluşur.

Hatice *radiyallâhu anhâ* nesep açısından Kureyş kadınlarının orta hallisi, son derece şerefli ve malı en çok olanlardandı. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onunla; Abduddaroğullarının anlaşmalısı olan Ebu Hale en-Nebaş b. Zürare et-Teymi'den sonra kendisi yirmi beş yaşında iken evlenmiştir.

Hatice *radiyallâhu anh*, Rasûlullah'a *sallallâhu aleyhi ve sellem* iman etmiş ve destekte bulunmuştur. O da *sallallâhu aleyhi ve sellem* onu bütün kadınlara karşı daha faziletli görürdü.([4]) İbrahim dışındaki çocuklarının hepsi ondan dünyaya gelmiş, İbrahim ise Mariye'den *radiyallâhu anh* dünyaya gelmiştir. Hicretten önce üçüncü senede vefat edinceye kadar onun üzerine evlenmemiştir.

Yaşamından Tablolar:

1- İslama ilk girenlerdendir: Allah'ın indirdiklerine ilk iman eden insandır, dolayısıyla kendi imanının hem de kendisinden sonra iman edenlerin mükafatına ortaktır.[5]

2- Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Hatice *radiyallâhu anh* vefat edinceye kadar başka birisiyle evlenmemiştir. Otuz sekiz senelik evlilik hayatının üçte ikisi olan yirmi beş seneyi onunla geçirmiştir.

3- Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona olan sevgisi Allah'ın, kendisine bahşettiği bir rızık olması hasebiyle ona olan

(4) Yani kendi zamanındaki bütün kadınlardan daha faziletli görürdü. Çünkü o, alemlerin en faziletlisi olan şu dört hanımdan birisidir: Firavn'ın karısı Asiye binti Müzahim *radiyallâhu anh*, Meryem binti İmran *radiyallâhu anh*, Hatice *radiyallâhu anh* ve Fatıma *radiyallâhu anh* dır. Allah Teala hepsinden razı olsun.

(5) Çünkü o, kadınlar içinde ilk müslüman olandır. Kim güzel bir çığır açarsa hem bu yaptığının hem de onunla amel edenlerin mükafatına hak sahibidir. Hayra klavuzluk yapan sevap ve mükafatta onu yapmış gibidir. Kim hidâyete çağırırsa ona tabi olan gibi mükafat alır ve bu mükafat hidâyete tabi olanların mükafatından hiç birşey eksiltmez. Bkz: Fethu'l Bari, Babu fedaili Hadice. Nihâyetu'l İcaz fi sireti sakini'l Hicaz: Tahtavi. Şerhi Nevevi ala Sahih-i Müslim.

muhabbeti bir fazilettir.(6)

4- Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onu çok anar, övgüde bulunur ve bunu izhar ederdi. Aişe *radiyallâhu anh* der ki:"Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* hanımları içinde Hatice'yi kıskandığım kadar hiç kimseyi kıskanmadım; çünkü onu çok anardı ve ben de onu hiç görmemiştim."(7)

5- O *radiyallâhu anhâ* ümmetin kadınlarının en hatırlısıydı. Buhari, Ali b. Ebi Talib'e varan senediyle şöyle rivâyet eder: Ali *radiyallâhu anh* derki: Rasûlullah'ı *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyururken işittim: "Meryem (zamanının) kadınlarının en hayırlısıdır, Hadice de (zamanının) kadınlarının en hayırlısıdır."(8)

6- Allah Teala, ona selam söylemiş ve içerisinde ne gürültü patırtı ne de yorgunluğun bulunmadığı bir köşk müjdelemiştir. Buhari ve Müslim Ebu Hureyre'ye varan senetleriyle şöyle rivâyet etmişlerdir: Ebu Hureyre derki "Cebrail Hz. Peygamber'e *sallallâhu aleyhi ve sellem* geldi ve: Ey Allah'ın Rasûlü, şu gelen Hatice'dir, yanındaki kapta katık vardır veya yiyecek vardır ya da içecek vardır. Kendisi sana geldiğinde ona Rabbinden ve benden selam söyle ve cennette kendisi için, içerisinde ne gürültü patırtı ne de yorgunluk bulunan inciden bir köşkü müjdele."(9)

7- Allah Teala sadece ondan kendisine çocuk nasip etmiştir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Beni ondan çocukla rızıklandırdı da başkasından bana çocuk vermedi." (10)

---

(6) Sahih-i Müslim: (5342). Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:"Ben onu sevmekle rızıklandırıldım." Allah tarafından Rasûlüne rızık olarak verilen sevginin nasılmış, iyice düşünmeliyiz.

(7) Sahih-i Müslim: (5342)

(8) Sahih-i Buhari: (3815)

(9) Sahih-i Buhari: (3820)

(10) Taberani, el-Mucemu'l-Kebir: (22) Babı zikri ecvaci Rasûlillah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ve minhunne Hadice binti Huveylid (C:23, s: 13)

SEVDE BİNTİ ZEM'A (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Sevde binti Zem'a b. Kays b. Abdişems b. Abdıvüdd b. Nasr b. Malik b. Hısl b. Amır b. Lüey b. Ğalib b. Fihr'dir. Annesi Şumus binti Zeyd b. Amr el-Ensariye'dir. Hz. Peygamberle *sallallâhu aleyhi ve sellem* evlenmeden önce Sekran b. Amr ile evli idi. Rasûlullah'tan *sallallâhu aleyhi ve sellem* rivâyette bulunmuş, İbni Abbas ve Yahya b. Abdillah b. Abdirrahman b. Sa'd b. Zürare de kendisinden rivâyette bulunmuşlardır. Daha önce Mekke'de müslüman olmuş, eşiyle beraber ikincisinde Habeşistan'a hicret etmişler ve eşi orada vefat etmiştir. ([11]) Sevde *radiyallâhu anh*, Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* Hatice'den *radiyallâhu anh* sonra evlendiği ilk hanımdır. O zaman Mekke'de idi ve kendisiyle yaklaşık dört sene kalmıştır. Sevde *radiyallâhu anh* yüce gönüllü bir hanımefendi idi. Ömer b. Hattab'ın *radiyallâhu anh* hilafetinin son dönemlerinde vefat etmiştir.

Yaşamından Tablolar:

1- Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* koruması altında kalmağa çok hırslıydı. Bundan dolayı kendisi için ayrılan gününü, sırf O'na *sallallâhu aleyhi ve sellem* yakın olmak, muhabbet ve cennette O'nun eşlerinden olmak için Aişe'ye *radiyallâhu anh* bağışlamıştır.

İbni Sa'd Tabakat'ta şöyle bir nakilde bulunmuştur: Sevde *radiyallâhu anh* Hz. Peygamber'e *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle dedi:"Allah aşkına beni boşama, ben yaşlandım ve erkekler hususunda bir ihtiyac içerisinde de değilim. Fakat ben, kıyamet günü senin hanımların arasında diriltilmeyi arzuluyorum. Bunun üzerine Allah Rasûlü *sallallâhu aleyhi ve sellem* onu boşamaktan vazgeçti." [12]

(11) İbn Hacer el-Askalânî, *Tehzîbu't-Tehzîb* (12/455)
(12) İbn Sa'd, *et-Tabakât* (özetle) (8/45)

İmam Buhari Aişe'ye *radiyallâhu anh* varan senediyle şöyle rivâyet etmiştir: "Sevde binti Zem'a gününü Aişe'ye bağışlamıştı. Rasûlullah da *sallallâhu aleyhi ve sellem* her ikisinin gününü Aişe'ye ayırıyordu." (13)

2-Aişe'nin *radiyallâhu anh* onun gibi olmayı temenni etmesi.

Müslim, Aişe'ye *radiyallâhu anh* varan isnadıyla şöyle rivâyet etmiştir:" Kendisine benzeme hususunda Sevde binti Zem'a'dan bana daha sevimli bir kadın görmedim." (14)

AİŞE BİNTİ EBİ BEKİR ES-SIDDIK (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Aişe binti Ebibekr es-Sıddık Abdullah b. Osman et-Teymi el-Kureşi'dir. Künyesi Ümmü Abdillah'tır. Kendisi Rasûlullah'a künye edinmek istediğini söylemiş, Allah Rasûlü de *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona;kız kardeşinin oğlunun adıyla künyelen, diye buyurmuş, o da Zübeyr b. Avvam ve Esma binti Ebibekir'in oğlu Abdullah'ın adıyla künyelenmiştir. Annesi, Ümmü Ruman binti Uveymir el-Kinaniye'dir. Bisetten dört sene sonra dünyaya gelmiş, altı yaşına geldiğinde Rasûlullah onunla evlenmiş ve dokuz yaşında iken de zifafta bulunmuştur. Bekar olarak sadece onunla evlenmiştir. Yedi kat semalardan onun pak olduğuna dair âyet nazil olmuştur. Hatice'den *radiyallâhu anh* sonra kendisine en sevimli olan Aişe *radiyallâhu anh* idi. Ümmetin kadınlarının en fakih olanıydı, öyleki sahabenin büyükleri dahi kendisine fetva sorarlardı.(15)

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* vefat ettiğinde Aişe *radiyallâhu anh* on sekiz yaşındaydı. Kendisi de Hicretin elli seki-

(13) Sahih-i Buhari, Kitabu'n-Nikah: (5212)
(14) Sahih-i Müslim, Kitabı nikah: (1463)
(15) Bedrettin ez-Zerkeşî, *el-İcâbe li iradi ma istedrekethu Âişe ala's-sahâbe*.

zinci senesinin on yedi Ramazan ayında vefat etmiş, cenaze namazını Ebu Hureyre *radiyallâhu anh* kıldırmış ve Baki kabristanına defnedilmiştir.

Yaşamından Tablolar:

1- O, Hatice'den *radiyallâhu anh* sonra Rasûlullah'a *sallallâhu aleyhi ve sellem* en sevimli olan eşidir:

Buhari, Amr b. As'a *radiyallâhu anh* varan senediyle şöyle rivâyet etmiştir: "Nebi *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendisini Zatu's-Selasil ordusu üzerine göndermişti. Sonra derki: daha sonra geldim ve: İnsanların sana ey sevimlisi kimdir? Dedim, bunun üzerine şöyle buyurdu: Aişe. Dedim ki: Peki erkeklerden? Buyurdu ki: Onun babası..."(16)

2- Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* evlenmeden önce Cibril *aleyhisselam* kendisine Aişe'nin suretini ipekten bir parça içinde getirmiştir:

Buhari ile Müslim Aişe'ye *radiyallâhu anh* varan senedleriyle şöyle rivâyet etmişlerdir: Aişe *radiyallâhu anh* der ki: Rasûlullah buyurdu ki: "Sen bana, rüyamda iki defa gösterildin, seni ipek kumaş içerisinde görüyordum ve: "Bu senin hanımındır, yüzünü aç!" deniliyordu. Açıp baksam ki o sensin, bunun üzerine: "Bu takdir Allah katından ise Allah hükmünü yürürlüğe kor" derdim." (17)

3- Cibril *aleyhisselam* Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* aracılığı ile ona selam göndermiştir:

Buhari, Aişe'ye *radiyallâhu anh* varan senediyle şöyle rivâyette bulunmuştur: Aişe *radiyallâhu anh* der ki: Birgün Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*: Ey Aiş, bu Cibril sana selam söylüyor, dedi. Ben de: Allah'ın selamı, rahmet ve bereketi onun da üzerine olsun,

(16) Sahih-i Buhari, (No: 4358)
(17) Sahih-i Müslim, (No: 2438)

- Rasûlullah'ı *sallallâhu aleyhi ve sellem* kastederek – sen benim göremediğimi görüyorsun, dedim." (18)

4- Allah Rasûlüne *sallallâhu aleyhi ve sellem* vahiy, diğer hanımlarının değil de sadece onun örtüsü altında gelmiştir:

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "...Ey Ümmü Seleme! Aişe konusunda beni üzme, çünkü Aişe dışında hiç br kadının örtüsü altında bana vahiy gelmemiştir"(19)

5- Tahyir âyeti nazil olunca Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ilk olarak ona duyurdu:

Allah Teala şöyle buyurur: *"Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim. Eğer Allah'ı, Peygamberini ve ahiret yurdunu diliyorsanız, bilin ki, Allah, içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükafat hazırlamıştır." (el-Ahzab:28-29)* Bu âyetin ardından o, ebeveyni ile daha istişare bile etmeden Rasûlullah'ı tercih etmiş ve diğer hanımları da bu hususta ona tabi olmuşlardır.

Buhari ile Müslim, Aişe'ye varan senetleri ile kendisinin şöyle dediğini rivâyet ederler: "...Bu hususta ebeveynimden izin mi alacağım? Ben Allah'ı, Rasûlünü ve ahiret yurdunu tercih ediyorum. Devamla şöyle dedi: Sonra Rasûlullah'ın diğer hanımları da benim yaptığım gibi hareket ettiler."(20)

6- Hem kendisi hakkında ve hem de ümmetle ilgili konularda Kur'an âyetlerinin nüzuluna sebep olmuştur. Kendisi ile ilgili âyet şudur:

Kendisine atılan iftiradan beri olduğuna Allah Teala şahitlik etmiştir: "(Peygamberin eşine) bu ağır iftirayı uyduranlar şüp-

(18) Sahih-i Buhari, (No: 8673)
(19) Sahih-i Buhari, (No: 3775)
(20) Sahih-i Buhari, (No: 4786)

hesiz sizin içinizden bir guruptur. Bunu kendiniz için bir kötülük sanmayın, aksine o, sizin için bir iyiliktir. Onlardan her bir kişiye, günah olarak ne işlemişse (onun karşılığı ceza) vardır. Onlardan (elebaşlık yapıp) bu günahın büyüklüğünü yüklenen kimse için de çok büyük bir azap vardır." Buradan şu âyete kadar devam eder: *"Kötü kadınlar kötü erkeklere, kötü erkekler ise kötü kadınlara; temiz kadınlar temiz erkeklere, temiz erkekler de temiz kadınlara yaraşır. Bu sonuncular, (iftiracıların) söylediklerinden çok uzaktırlar. Kendileri için bağışlanma ve güzel bir rızık vardır." (en-Nur: 11-26)*

Onun sebep olmasıyla ümmet için nazil olan âyet ise, ümmet için rahmet ve kolaylık getiren teyemmüm âyetidir.

Buhari ile Müslim, Aişe'ye *radiyallâhu anh* varan senetleriyle şöyle rivâyette bulunmuşlardır: O şöyle anlatmıştır: "Kendisi Esma'dan *radiyallâhu anh* ödünç bir gerdanlık almış onu da kaybetmiştir. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* birtakım kimseleri gerdanlığı bulmak için göndermiş, bu sırada namaz vakti gelmiş ve bu yüzden abdest almadan namaz kılmışlar. Bu nedenle Hz. Peygamber'e *sallallâhu aleyhi ve sellem* gelip su bulamadıklarını bildirmişler. Neticede teyemmüm âyeti inmiştir. Bunun üzerine Üseyd b. Hudayr *radiyallâhu anh* Aişe'ye *radiyallâhu anh* : Allah senin hayrını versin, vallahi senin başına gelip de hoşlanmadığın her işte, Allah senin için ondan bir çıkış yolu yapmış, Müslümanlar için bunda bereket kılmıştır."(21)

7-Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* hasta olduğunda hep onun evinde kalmak istemiştir. Nitekim vefatı da gece-gündüz yanında kaldığı ve ona ayırdığı gününde olmuştur, dünya hayatının son ahiret hayatının başlangıcı olan o anda bile Allah Teala ikisinin de nefesini bir araya getirmiş ve onun evine defnedilmiştir. Buhari, kendi senediyle Aişe'den şöyle rivâyet eder:

(21) Sahih-i Buhari, (No: 3773)

O demiştir ki: "Abdurrahman b. Ebibekir Rasûlullah'ın yanına girdi, ben de kendisini göğsüme dayamıştım, Abdurrahman'ın elinde yaş bir misvak vardı, Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* gözü ona ilişince hemen misvakı aldım ve çiğneyip temizleyerek onu Rasûlullah'a *sallallâhu aleyhi ve sellem* verdim de onunla misvaklandı…."(22)

8- Allah Rasûlü *sallallâhu aleyhi ve sellem* onun cennetlik olduğunu haber vermiştir:

Buhari Kasım b. Muhammed'e varan senediyle şöyle rivâyet eder: O der ki: "Aişe şikâyette bulundu da İbni Abbas ona şöyle dedi: Ey müminlerin annesi, sen daha önce doğruluğu ifade edilen yere , Rasûlullah'a *sallallâhu aleyhi ve sellem* ve Ebubekir'e *radiyallâhu anh* kavuşuyorsun." (23) İbni Abbas *radiyallâhu anh*, Aişe'nin *radiyallâhu anh* cennetlik olduğunun tevkıfi olduğunu kesin bir şekilde beyan etmiştir.

Aynı zamanda Tirmizi de Abdullah b. Ziyad el-Esedi'den sahih olduğunu belirterek şöyle rivâyet etmiştir: Ammar'ı şöyle derken işittim: "O, dünya ve ahirette O'nun *sallallâhu aleyhi ve sellem* zevcesidir." (24)

9- Ümmetin kadınlarının en bilgilisidir, zira o, iki bini aşkın hadis rivâyet etmiş, bunun yanında sahabelerin büyükleri kendisine fetva sormuş ve bir takım meselelerde de kendisine danışmışlardır.(25)

---

(22) Sahih-i Buhari, (No: 4438). Bu hadis, ayrıca başka bir tarik ve lafızla da rivâyet edilmiştir. Bkz: Kitabu'l-Eş'asiyyat, Ebu Ali Muhammed b. Muhammed el-Eş'as el-Kufi.

(23) Sahih-i Buhari,(No: 3771)

(24) Buhari (No: 3772). Tirmizi: (No: 3889) de rivâyet etmiş ve: Bu, Hasen Sahih bir hadistir, demiştir.

(25) Aişe *radiyallâhu anh*, (2210) hadis rivâyet ederek Ebu Hureyre (r.a), Abdu - lah b. Ömer *radiyallâhu anh* ve Enes b. Malik'in *radiyallâhu anh* ardından en çok rivâyette bulunanların dördüncüsüdür. Bkz: Esmau's-sahabe er-ruvat, İbni Hazm: (39). Telkihu fuhumi ehli'l-eser, İbni Cevzi: (363).

HAFSÂ BİNTİ ÖMER B. HATTAB (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Hafsâ *radiyallâhu anh*, Ömer b. Hattab'ın *radiyallâhu anh* kızı olup babası tarafından Abdullah'ın kız kardeşidir. Annesi, Osman b. Maz'un b. Habib b. Vehb b. Huzafe'nin kız kardeşi olan Zeyneb binti Maz'un'dur. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kendisiyle, kocası Huneys b. Huzafe el-Bedri'nin Medine'de vefatından sonra hicretin üçüncü senesinde evlenmiştir. Hafsâ *radiyallâhu anh*, çok oruç tutan ve gecesini ibadetle geçiren birisiydi. Bisetten beş sene önce dünyaya gelmiş ve hicretin 45. Senesinde Şaban ayında vefat etmiştir.

Yaşamından Tablolar:

1- Eşi ile beraber hicretle şeref bulmuştur. İbni Sa'd, Ebu'l Huveyris'e varan isnadıyla onun şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Huneys b. Huzafe [26] Hafsâ binti Ömer ile evlenmiş ve onunla beraber Medine'ye hicret etmiştir." [27]

2- Cennette Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* eşi olmasına rağmen çok oruç tutar ve çok namaz kılardı.

Taberani, Kays b. Zeyd'e varan senediyle şöyle rivâyet etmiştir: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Hafsâ'yı bir talak ile boşamıştı... Rasûlullah gelip yanına girince o da örtündü, bunun üzerine Allah Rasûlü şöyle buyurdu: Cibril (a.s.) bana geldi ve şöyle dedi: Hafsâ'ya dön, çünkü o, çok oruç tutan ve çok namaz kılan birisidir, ayrıca cennette senin zevcendir."[28]

3- Ebubekir *radiyallâhu anh* döneminde Mushaf bir araya top-

(26) İlk muhacirlerden olup Habeşistan'a hicret ettikten sonra Bedir'de bulunmuş sonra Uhud'da bulunmuş ve burada aldığı yaradan dolayı Medine'de vefat etmiştir. Bkz: el-İstiab, İbni Abdilber: (1/134). El-İsabe, İbni Hacer: (2/345)

(27) et-Tabakatu'l Kübra, İbni Sa'd: (8/81)

(28) el-Mucemu'l-Kebir, 18/365: (934). Müstedrek: (6753). Elbani, es-silsilet'üssahiha'da (2007) ve Sahihu'l-camiu's-sağir ve ziyadatuhu'nda (4351) bu hadisin Hasen olduğunu söylemiştir.

landığında vefat edinceye kadar onun yanında durmuş, sonra hilafeti döneminde Ömer'in *radiyallâhu anh* yanında kalmış sonra Hafsâ'nın yanında kalmıştır. Daha sonra Osman (r.a) onu cem etmek istediği zaman ondan yardım alıp tekrar kendisine iade etmişlerdir. Hafsâ *radiyallâhu anh* Hicri kırk beş yılında Medine'de vefat edinceye kadar yanında Mushaf bulunmuştur. (29)

ZEYNEB BİNTİ HUZEYME (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Zeyneb Binti Huzeyme b. Abdillah b. Amr b. Abdi Menaf b. Hilal b. Amır b. Sa'saa el-Hilaliyye'dir. Çok yedirip tasaddukta bulunduğu için kendisine miskinlerin anası anlamında "Ümmü'l-mesakin' denirdi. Kocası Abdullah b. Cahş *radiyallâhu anh* Uhud'da şehit olunca Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendisiyle evlenmiştir. Kendisiyle Hafsâ'dan *radiyallâhu anh* sonra zifafta bulunmuştur. Kendisiyle evlilikleri iki ya da üç ay sürmüş daha sonra Hicri dördüncü senede vefat etmiştir.

Yaşamından Tablolar:

Ümmül Mesakin lakabıyla meşhur olmuştur. Bu lakap kendisine Zühri'nin de dediği gibi fakirlere çok ikramda bulunduğundan ötürü verilmiştir.(30)

Genel olarak Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* diğer hanımları ile ilgili olarak söylenen şeyler Zeyneb *radiyallâhu anh* için de yeterlidir. Aynı zamanda Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* onun cenaze namazını kılması da böyledir. Bu ona ait bir fazilettir. Çünkü Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* hayattayken eşleri içinde sadece Hatice *radiyallâhu anh* ile Zeyneb *radiyallâhu anh* vefat etmişlerdi. Rasûlullah'ın namazı ise müminler için kaçınılmaz derecede bir rahmettir.

---

(29) Sahih-i İbni Hibban: (4506). Şeyh Şuayb Arnaud bu rivâyetin sahih olduğunu söylemiştir.

(30) el-Mucemu'l-Kebir, Taberani: (16/307) hadis nu: (18521)

ÜMMÜ SELEME HİND BİNTİ EBİ ÜMEYYE
(RADİYALLÂHU ANHÂ)

Ümmü Seleme Hind binti Ebi Ümeyye (Huzeyfe) el-Mahzumiyye el-Kureşiyye'dir. Babası cömertliğinden dolayı (Zadu'r-Rekb) diye lakaplanmıştır. Onunla yolculuğa çıkan yanında azık taşımazdı. Annesi, Beni Firas'tan Kinaneli Atike binti Amır'dır. Rasûlullah onunla, kocası Ebu Seleme b. Abdilesed vefat ettikten sonra evlenmiştir. Ebu Seleme, amcasının oğluydu,(31) beraber önce Habeşistan'a daha sonra da Medine'ye hicret etmişlerdi. Denildiğine göre deve üzerinde tahtırevan içinde Medineye ilk giren hanımdır. Kendisi hanımların wn güzellerinden ve nesebi en soylu olanlardandır.

Yaşamından Tablolar:

1- Rasûlullah'ın onunla evlenmesi ve ona dua etmesi.

Müslim, Ümmü Seleme'ye varan kendi senediyle şöyle rivâyet eder: "... o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Hatıb b. Baltaa'yı beni istemek için gönderdiği zaman, ben dedimki: Benim bir kızım var ve çok kıskancımdır. Bunun üzerine o da dedi ki: Kızına gelince, biz de onu ona muhtaç olmaktan kurtarması için Allah'a dua ederiz ve kıskançlığını gidermesi için de Allah'a dua ederim."(32)

2- Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onun cennetlik olduğunu haber vermiştir.

Ahmed, Ümmü Seleme'ye *radiyallâhu anh* varan senediyle şöyle rivâyet etmiştir. O der ki: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'in üzerini siyah bir örtü ile örterek şöyle dedi: Allahım! beni ve ehl-i beytimi sana yön-

(31) Aynı zamanda Ebu Seleme de Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* h - lasının oğludur. Çünkü onun annesi, Ümeyme binti Abdilmuttalib'tir.

(32) Sahih-i Müslim, Kitabı Cenaiz: (918)

lendiriyorum, ateşe değil. Bunun üzerine ben de dedim ki: Ya Rasûlellah, ya ben. Buyurdu ki: Sen de."(33)

3- Ümmü Seleme *radiyallâhu anh* hikmet ve doğru karar veren bir akıl sahibiydi.Allah Teala, onun hikmetini sahabenin Rasûlullah'ın emrine isyan ederek muhalif bir duruma düşmelerine karşı kurtuluş kılmıştır. Bu hikmetli davranışı Hudeybiye'de açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ashaba çağrıda bulunarak şöyle demişti: " Ey insanlar, kurbanlarınızı kesin ve tıraş olun" Hiç kimse yerinden kalkmadı, sonra tekrar söyledi yine kimse kalkmadı, ardından yine tekrar etmesine rağmen kimse kalkmadı. Bunun üzerine döndü ve Ümmü Seleme'nin yanına girdi ve: Ey Ümmü Seleme bu insanların hali nedir böyle? Dedi. Oda dedi ki: Ya Rasûlellah, onların durumunu görüyorsun, sen hiç kimseyle konuşmadan kurbanının yanına git ve onu boğazlayarak tıraşını ol. Sen böyle yaparsan eğer diğerleri de aynı şekilde hareket ederler. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* çıktı hiç kimseyle konuşmadan kurbanının yanına giderek onu boğazladı sonra oturup traş oldu. Bunun üzerine insanlar da kurbanlarını kesip traş olmağa başladılar. Daha onlar Mekke ile Medine arasında yoldayken Fetih suresi nazil oldu.(34)

Bu istişare, onun gerçekten ne kadar akıllı ve tedbirli hareket ettiğinin en açık göstergesidir.

---

(33) Müsned-i Ahmed: (6/296, 6/304) hadis no: (25582) Şuayb Arnaud bunun isnadını zayıf bulmuştur, Rasûlullah'ın hizmetçisi Ömer b. Ebi Seleme'den gelen bir rivâyette şöyle denmiştir: Ümmü Seleme dedi ki: Ben deonlarla beraber miyim ya Rasûlellah? Şöyle buyurdu: Sen yerinde dur, sen hayır üzeresin" Sahihtir, Tirmizi rivâyet etmiştir: (3812) Elbani de Sahih-i Süneni Tirmizi'de sahih olduğunu söylemiştir. Hadiste Ümmü Seleme *radiyallâhu anh* için büyük bir fazilet vardır.

(34) Rivâyetin tamamı için bakınız: Müsned-i Ahmed b. Hanbel: (4/323). Şeyh Şuayb Arnaud isnadının hasen olduğuna dair dipnot düşmüştür.

ZEYNEB BİNTİ CAHŞ (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Zeyneb binti Cahş b. Riab b. Yamer el-Esedi'dir ki, bu kabile Abduşems oğulları ile anlaşmalıydı. İlk muhacirlerdendirler. Annesi, Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* halası Umeyme binti Abdilmuttalib b. Haşim'dir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onunla, kendi hizmetçisi Zeyd b. Harise'nin eşi olduktan sonra üç ya da beşinci senede evlenmiştir. O zaman Zeyd, Muhammed'in oğlu diye çağrılır vr bilinirdi. Burada evlat edinilen oğlun eşi ile evlenmenin hükmünün beyanı vardır. Çünkü Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* nübüvvet öncesi Zeyd b. Harise'yi evlat edinmişti ve artık ona Muhammed'in oğlu Zeyd deniyordu. Derken Allah Teala bu nisbeti şu âyetle kopardı: *"Onları (evlat edindiklerinizi) babalarına nisbet ederek çağırın. Allah yanında en doğrusu budur."(el-Ahzab:5)* Daha sonra Rasûlullah'ın Zeyneb *radiyallâhu anh* ile evlendirilmesiyle bu hüküm tam yerleştirilerek âyet inmiştir: "Onları babalarına nisbet ederek çağırın. Allah yanında en doğrusu budur."[35] Ve bu hususta şu âyet nazil olmuştur: *"...Zeyd, o kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikahladık." (el-Ahzab:37)*

Zeyneb *radiyallâhu anh*, dindarlık, vera ve cömertlik bakımından insanların en önde gelenlerindendi. Müminlerin anneleri içinde vefatı Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in vefatına en yakın olanıydı. Vefatı yirminci senededir.

Yaşamından Tablolar:

1- Allah Teala onu Rasûlu ile *sallallâhu aleyhi ve sellem* yedi kat semadan evlendirdi:

"(Rasûlüm!) Hani Allahın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kimseye: Eşini yanında tut, Allah'tan kork! Diyordun. Allah'ın açığa vuracağı şeyi, insanlardan çekinerek

(35) Tefsiri İbni Kesir, Ahzab suresi: (37)

içinde gizliyordun. Oysa asıl korkmana layık olan Allah'tır. Zeyd, o kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikahladık ki evlatlıkları, karılarıyla ilişkilerini kestiklerinde (o kadınlarla evlenmek isterlerse) müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir." (el-Ahzab:37)

Zeyneb *radiyallâhu anh*, bu evlilik sebebiyle iftihar eder ve şöyle derdi: "Sizi aileleriniz evlendirdi, beni ise yedi kat göklerden Allah evlendirdi."(36)

2- Onun evliliği hicab âyetinin nüzuluna sebep olmuştur:

Buhari, Enes b. Malik'e *radiyallâhu anh* varan senediyle şöyle rivâyet etmiştir: O der ki: "... Zeyneb Rasûlullah'a *sallallâhu aleyhi ve sellem* hediye edildiğinde o da yanında yemek pişirdi ve halkı davet etti. İnsanlar da oturup konuşmağa başladılar, Rasûlullah da dışarı çıkıyor ve tekrar dönüyordu ve insanlar da konuşmalarına devam ediyordu, derken Allah Teala şu âyetleri inzal buyurdu: "*Ey iman edenler! Siz, bir yemeğe çağrılmadıkça, zamanını gözetmeksizin, Peygamberin evlerine girmeyin. Ancak davet edildiğiniz vakit girin. Yemeyi yediğinizde hemen dağılın, sohbete dalmayın. Çünkü bu hareketiniz Peygamberi üzmekte, fakat o (size bunu söylemekten) utanmaktadır. Ama Allah, hakkı söylemekten çekinmez. Peygamberin hanımlarından birşey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır. Sizin Allah'ın Rasûlünü üzmeniz ve kendisinden sonra onun hanımlarını nikahlamanız asla caiz olamaz. Çünkü bu, Allah katında büyük (bir günah)tır." (el-Ahzab:53).* Bunun üzerine perde çekildi ve halk da kalktı."(37)

3- Tasaddukta bulunması ve Allah yolunda infak etmesi sebebiyle diğer hanımları arasında onu övmesi:

(36) Sahih-i Buhari,Kitabı Tevhid: (7420)
(37) Sahih-i Buhari: (4792) Kitabı Tefsir.

Müslim, Aişe'ye *radiyallâhu anh* varan senediyle şöyle rivâyet eder: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurur ki "Bana en çabuk kavuşacak olan eli en uzun olanınızdır. Aişe der ki: Onlar da hangisinin eli uzun diye ellerini uzatıyorlardı, halbuki içimizde eli en uzun olan Zeyneb idi, çünkü o, kendisi çalışır ve sadaka verirdi."(38)

4- Faziletlerinden biri de Aişe'nin *radiyallâhu anh* şöyle söylemesidir: "Dini hususunda Zeyneb'ten daha hayırlı bir kadın görmedim. Çünkü o, Allah'tan korkar, doğru konuşur, sıla-i rahim yapar, sadaka vermenin büyük birşey olduğunu bilir, sadaka vermek için çok çalışıp didinir ve bununla Allah Teala'ya yakınlaşmağa çalışırdı."(39)

CÜVEYRİYE BİNTİ'L HARİS (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Cüveyriye binti'l Haris b. Dırar b. Hubeyb b. Huzeyme el-Huzai el- mustalikiye. Hicretin beş veya altıncı senesinde Beni Mustalık (Müreysi) (40) Gazvesinde esir alınmış ve Sabit b. Kays'ın payına düşmüştü. O da onunla mükatebe(41) yapmış ve onun borcunu Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ödeyerek aynı savaşta öldürülen Musafi b. Safvan'dan sonra onunla evlenmiştir. Bundan dolayı müslümanlar, esirlerden yüz aileyi azat etmişlerdir. Bu sebeple Cüveyriye'nin *radiyallâhu anh* büyük iyiliği olmuştur. Hicretin beşinci senesinde vefat etmiştir.

Yaşamından Tablolar:

1-O, çok ibadet yapan ve Allah'ı çok zikreden bir kuldu.

(38) Müslim, Kitabı fedailis-sahabe: (2452)
(39) Müslim, Kitabı fedailis-sahabe: (2422)
(40) Mekke ile Medine arasında Huzaa kabilesine ait bir kuyunun adıdır.
(41) Mükatebe: Efendinin, kölesiyle, kölenin yapacağı ödeme karşılığında hürriyetine kavuşma anlaşmasıdır.

Müslim, Abdullah b. Abbas'a *radiyallâhu anh* ve ondan da Cüveyriye'ye *radiyallâhu anh* varan senediyle şöyle rivâyet etmiştir: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Sabah namazını kıldıktan sonra o mesciddeyken erkenden dışarı çıktı. Kuşluk vaktinden sonra geldiğinde onu otururken buldu ve şöyle buyurdu: Ben buradan ayrıldığım hal üzere misin hala? O da, evet, deyince Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: Senden sonra dört kelimeyi üçkere söyledim. Eğer o kelimeler bugünden beri senin söylediklerin ile tartılsa ona eşit gelirdi. O kelimeler: Subhanellahi ve bihamdihi adede halgihi ve rıda nefsihi ve zinete arşihi ve midade kelimatihi'dir."(42)

2- Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, ismini Berra iken Cüveyriye şeklinde değiştirmiştir.(43) İleride geleceği üzere Meymune *radiyallâhu anh* binti Haris de bu hususta ona ortaktır ve bu onlar için bir erdemdir.

ÜMMÜ HABİBE REMLE BİNTİ EBİ SÜFYAN (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Ümmü Habibe Remle binti Ebi Süfyan Sahr b. Harb b. Ümeyye b. Abdişems el-Emeviyye. Annesi, Safiye binti Ebi'l As b. Ümeyye'dir. Bisetten on yedi sene önce doğmuş, kocası Ubeydullah b. Cahş el-Esedi ile beraber müslüman olmuş ve birlikte Habeşistan'a hicret etmişler ve Habibe dünyaya gelmiştir. O dinine sıkı sıkıya yapıştı sonra hicret etti ama kocası (44) dinini değiştirip hıristiyan oldu. Allah Teala ona, ondan hayırlı olan

(42) Sahih-i Müslim, Kitabı zikr ve dua: (2726)

(43) Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kişinin kendisini tezkiye eden isimleri şu âyete uyarak değiştirirdi: "Kendinizi temize çıkarmayın. Çünkü O, sakınanı daha iyi bilir." (en-Necm:32)

(44) Ubeydullah b. Cahş hıristiyan olarak ölmüştür. Su-i hatimeden Allah'a sığınırız. Zeyneb binti Cahş'ın *radiyallâhu anh* gayri müslim olarak ölen kardeşlerinden birisidir.

Rasûlullah'ı *sallallâhu aleyhi ve sellem* eş olarak nasip etti. Nesep bakımından kendisine en yakın olan eşiydi. Nesepleri Abdı Menaf'ta buluşmaktadır. Hicretin kırk dördüncü senesinde vefat etmiştir.

Yaşamından Tablolar:

1- Rasûlullah'ın yatağına hürmetinden dolayı Müslümanlar ile Kureyş arasında anlaşmayı uzatmak için geldiğinde henüz müşrik olan babasının onun üzerine oturmasına izin vermemiştir.

2- İkinci defa Habeşistan'a hicret etmiştir. ([45])

SAFİYYE BİNTİ HUYEY B. AHTAB (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Safiyye binti Huyey b. Ahtab b. Sa'ye, Beni Nadir'den Lava b. Yakub boyundan, sonra Harun b. İmran zürriyetindendir. Müslüman olmadan önce Selam b. Mişkem ile evliydi, sonra Kinane b. Ebi'l Hakik ona halef oldu. O da Hayber günü öldürülünce Safiyye *radiyallâhu anh* esirler arasındaydı ve onu Dıhye el-Kelbi aldı ve onunla mukatebe sözleşmesi yaptı. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onun borcunu ödeyip kendisini azat etti ve onunla evlenerek azat etmesini de mehri kıldı. Hicretin elli ikinci senesinde vefat etmiştir.

Yaşamından Tablolar:

1-O,peygamber eşi, peygamber kızı ve amcası da peygamber olan birisidir:

Tirmizi Enes'ten *radiyallâhu anh* şöyle rivâyet etmiştir: "Safiye'nin kulağına: Safiye yahudi kızıdır, diye söz gelince ağlamıştı. Rasûlullah da yanına girdiğinde onu ağlarken görünce:

(45) Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Habeşistan'a hicret edenleri iki defa hicret etmiş gibi kabul etmiştir. Bkz: Sahih-i Müslim, Kitabı fedailis-sahabe: (2502)

Seni ağlatan nedir böyle? buyurdu. O da: Ben yahudi kızıymışım, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: Sen peygamber kızısın, amcan da peygamberdi ve sen bir peygamber eşisin. Bu hususta sana karşı kim iftihar edebilir? Sonra şöyle buyurdu: Allah'tan kork, ey Hafsâ!"(46)

2- Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, hastalığı anında:"Ey Allah'ın Peygamberi, vallahi senin başına gelenin benim başıma gelmesini isterim" dediği zaman onu doğrulukla nitelemiştir.(47)

MEYMUNE BİNTİ'L HARİS (RADİYALLÂHU ANHÂ)

Meymune binti'l Haris b. Hazen b. Amır b. Sa'saa el-Hilaliyye. Annesi, Hind binti Avf'tır. Mesud b. Avf es-Sekafi ile evlendi, daha sonra Ebu Rehm b. Abdiluzza ile evlendi ve bu kocası vefat ettikten sonra vekili olan Abbas *radiyallâhu anh* (48) onu Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile evlendirdi. Ona Mekke yakınlarında Serif bölgesinde bir yer yaptı. Rasûlullah'ın en son evlendiği hanımıdır. Umretü'l-kazada yedinci senede evlenmiştir.

Yaşamından Tablolar:

1- Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onun imanına şahitlik etmiştir:

İbni Abbas'tan rivâyete göre o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Bu kız kardeşler mümindirler,

(46) Tirmizi, Kitabı Menakıb: (3892. Yani, senin baban, Harun (a.s.), amcan Musa (a.s.), kocan da benim *sallallâhu aleyhi ve sellem*.Tirmizi'nin rivâyetinde Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* sözü şöyledir: "Demedin mi; siz ikiniz benden nasıl daha hayırlı oluyorsunuz, halbuki benim kocam Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*, babam Harun (a.s.), amcam ise Musa'dır (a.s.).

(47) Musannef, Abdurrezzak: (11/431) hadis no: (20922) ve Tabakat-ı İbni Sa'd: (8/128)

(48) Abbas b. Abdilmuttalib Ümmü'l Fadıl binti'l Haris'in bacısının kocasıdır. Buna göre Meymune *radiyallâhu anh* Abdullah b. Abbas'ın *radiyallâhu anh* teyzesi olmaktadır.

Peygamberin hanımı Meymune, onun bacısı Ümmü'l Fadıl binti'l Haris, bacısı Hamza'nın karısı Selma binti'l Haris ve onların annelerinden bacıları olan Esma binti Umeys, mümindirler." (49)

2- Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Berra olan ismini Meymune ismiyle değiştirmiştir.

Hakim, İbni Abbas'a *radiyallâhu anh* varan senediyle şöyle rivâyet etmiştir: "Teyzem Meymune'nin ismi Berra idi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona Meymune adını verdi." (50)

Bu, Cüveyriye binti'l Haris'in de *radiyallâhu anh* ortak olduğu bir erdemdir.

MÜMİNLERİN ANNELERİNİN (RADİYALLÂHU ANHÜNNE) YAŞAMINDA DAVET

Allah'a davet Müminlerin annelerinin en yüce hedefiydi. Onların yanında bir hadis söylenmesin ya da bir hadis duymuş olmasınlar ki duydukları gibi onu Rasûlullah'ın şu sözünü hatırladıklarından rivâyet etmiş olmasınlar: "Bizden birşey işitip de onu işittiği gibi tebliğ edenin Allah yüzünü ak etsin. Nice kendisine tebliğ edilen kimse vardır ki işitenden daha kavrayışlıdır." (51)

Onlar *radiyallâhu anh* ilimlerinin genişliği ve dinde kavrayışlarıyla temayüz etmişler ve fakihler, kendilerinden insanlara faydalı olacak hükümleri öğrenmişlerdir. Siyer kitapları bize müminlerin annelerinin nasihalarını, emri bilmaruf nehyi anil münker hususunda gösterdikleri gayretleri nakletmişlerdir. Şöyle dersek uzağa gitmiş olmayız: Hatice *radiyallâhu anh*, kendi zamanında

(49) el-Müstedrek: (4/32-33) Hakim, bu hadisin sahih olduğunu söylemiş Zeh - bi de ona muvafakat etmiştir. Elbani de; sahih-il camiis-sağir'de (2763) ve silsiletül-ehadisis-sahiha'da;(1764) sahih olduğunu söylemiştir.

(50) Sahih-i Müslim: Ebu Hureyre'den: (2141). Hakim, Müstedrek'te İbni Abbas'tan: (4/30)

(51) Sahihu'l-camii's-sağir: (6764)

Allah'a davetin başarılı olması için planlı çalışanların ilkidir. Çünkü o, Rasûlullah'a ilk iman edip malı ve canıyla ona destek olmuştur. O Rasûlullah'ın gönlünde yer edinen ve vahyin aydınlığı zuhur ederken onun sırtındaki tozları silen ne iyi bir kadındır. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onun güzelliğini hatırlayarak hakkında şöyle söylüyordu: "İnsanlar inkar ederken o bana iman etti,İnsanlar yalanlarken o beni tasdik etti ve insanlar beni mahrum bıraktıklarında o beni malına ortak etti."(52) Hatice (r.a), Allah'ın dininin yayılmasında atılan ilk köklü adımdır, Allah ondan razı olsun ve kendisini razı kılsın.

İşte bir diğeri Aişe-i Sıddıka binti Sıddık *radiyallâhu anh*, Rasûlullah'tan bi çok hadis ezberliyor ve ve onları aktarıyordu. Fakihler, alimler ve bir çok insan ondan bir çok hüküm, adab ve benzeri şeylere ilişkin nakillerde bulundular. Öyleki, şeri hükümlerin dörtte birinin ondan nakledildiği söylenmiştir. Sahabe tabiinden bir çok alim Aişe'ye *radiyallâhu anh* ve ilmine övgüde bulunmuşlardır. Mesruk der ki: Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* ashabından ileri gelenlerin Aişe'ye *radiyallâhu anh* feraiz ile ilgili şeyler sorduklarını gördüm. Kendisi de Aişe'den *radiyallâhu anh* rivâyette bulunduğu zaman: Bana, yedi kat göklerden pak olduğuna şahitlik edilen, Allah'ın habibinin sevgilisi Sıddıka binti Sıddık tahdis etti, ben onu yalanlamadım." Şeklınde söylerdi.(53)

Ata b. Ebi Rebah der ki: "Aişe *radiyallâhu anh*, halk içerisinde insanların en fakihi, en bilgilisi ve en iyi davrananıydı."(54)

Hişam b. Urve, babasından şöyle rivâyet eder: "Fıkıhta, tıpta, ve şiirde Aişe'den *radiyallâhu anh* daha bilgisini görmedim."(55) Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr de der ki: "Ona gelince, ancak

(52) el-İstiab, İbni Abdilber: (1/589)
(53) Siyer-i A'lami'n-Nübela: (2/181)
(54) el-Müstedrek: (6748). El-İstiab: (4/1883)
(55) el-İstiab: (4/1883)

annesi olan kimse onun için hüzünlenirdi.(56)

Başkasına davette bulunmasına bir örnek olarak şöyle bir rivâyeti nakledelim: Rivâyete göre yanına Hafsâ binti Abdirrahman b. Ebibekir alnını gösteren ince bir başörtüsüyle girmişti. O anda Aişe *radiyallâhu anh* onu çekip aldı ve : Nur suresinde Allah Teala'nın ne indirdiğini bilmiyor musun?! Diyerek başka bir başörtüsü getirterek onu başına örttü.(57)

Zeyneb binti Cahş ise *radiyallâhu anh*; Yaşamında da ölümünden sonra da Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* sünnetiyle amel hususunda her mümin ve müminata vazeden, nasihat eden ilmi ile amil bir konum edinmişti. Kulağını ve gözünü Allah'ı gazaplandıracak şeylerden korumuştu. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona Aişe ile ilgili olarak ifk hadisesi hakkında sorunca o: "Kulağımı ve gözümü koruyorum, onun hakkında hayırdan başka birşey bilmiyorum." Demişti.

Müminlerin annesi Meymune binti'l Haris ise fıkhi hükümlerle alakalı bir kaç hadis Rasûlullah'tan *sallallâhu aleyhi ve sellem* nakletmişti. Şu ona bir örnektir: Arefe günü insanlar, Rasûlullah'ın oruçlu olup olmadığı hususunda şüpheye düşmüşlerdi. Meymune de *radiyallâhu anh* O *sallallâhu aleyhi ve sellem* mevkıfta iken kendisine süt gönderdi de O da insanlar ona bakıyorken sütü içti.((58))

Yine Rasûlullah'ın cünüplükten dolayı guslediş şeklini nakletmiştir. (59)

Meymune *radiyallâhu anh*, ümmete vaaz ve nasihatta bulunmuştur, Allah kendisinden ve diğer annelerimizden razı olsun.

(56) Siyer-i A'lami'n-Nübela: (2/185)
(57) et-Tabakatu'l-Kübra, İbni Sa'd: (8/72)
(58) Sahih-i Müslim, Kitabı Savm: (1989)
(59) Sahih-i Müslim, Kitabı Hayz: (318)

HADİSİ ŞERİF RİVÂYETLERİ AÇISINDAN SIRALANMALARI (60)

1-Sıddıka binti Sıddık radiyallâhu anh:

İkibin ikiyüz on hadis rivâyet etmiştir (2210).

Buhari ile Müslim yüz yetmiş dördünde (174) ittifak etmişlerdir.

Buhari elli dört tanesini rivâyet etmiştir.

Müslim, dokuz hadis rivâyet etmiştir.

Ahmed b. Hanbel, Müsnedinde iki binden fazla hadisini rivâyet etmiştir.

2-Ümmü Seleme radiyallâhu anh:

Zehebi, onun müsnedinin yüz yetmiş sekiz hadise baliğ olduğunu zikretmiştir.

Buhari ve Müslim onüç hadisinde ittifak etmişlerdir.

Buhari, üç hadis rivâyet etmiştir.

Müslim, üç hadis rivâyet etmiştir.

3-Meymune binti'l Haris radiyallâhu anh :

Zehebi demiştir ki: " Sahihaynda ondan yedi hadis rivâyet edilmiştir. Bir tanesini Buhari, beş tanesini de Müslim rivâyet

(60) Müminlerin annelerinden her birinin rivâyetlerini verirken başlıca beş kaynağa dayandık ki şulardır: Esmau's-sahabeti'r-ruvat: İbni Hazm, Telkihu fuhumi'l-eser: İbni Cevzi, Siyer-i A'lami'n-nübela: Şemsuddin Zehebi, Baki b. Mahled'in yazma halinde bulunan sahabenin her birine ait cüzü ve Nisa fi zılli Rasûlillah *sallallâhu aleyhi ve sellem*: Şeyh İrfan el-Aşşa Hassune ed-Dımeşki.

etmiştir. Rivâyet ettiğ hadislerin toplamı on üçtür."

Muhakkik Şeyh İrfan el-Aşşa da şöyle der: "Hadisleri bundan daha fazladır. Nitekim Ahmed ondan rivâyette bulunmuş ve Müsned'de hadisleri; (10/26858) rakamı ile başlayıp (10/26921) rakamı ile son bulmaktadır."

'Esmais-sahabeti'r-rüvat' da da yetmiş altı hadis rivâyet etmiştir. Adı geçen kitabın dipnotunda muhakkik 'A'lamu'n-nisa' da Ömer Kehhale'nin şu sözünü nakleder: "Metaliu'l-envar'da (77), el-Kemal fi marifeti'r-rical'de (46), Darı Mektebei Zahiriye'de ki (32) nolu yazmaların hepsinde (79) hadis rivâyet ettiği kayıtlıdır."([61])

4-Ümmü Habibe binti Ebi Süfyan radiyallâhu anh:

Esmau's-sahabe ve'r-ruvat'da altmış beş hadis rivâyet ettiği belirtilmiş olup İbni Cevzi'nin Telkih'inde de böyledir.([62])

Zehebi'nin nakli de aynı şekildedir: "Müsnedi altmış beş hadis içerir."([63]) Buhari ile Müslim, iki hadisinde ittifak etmişler, Müslim ise iki hadisini rivâyet etmiştir.

5-Hafsâ binti Ömer b. Hattab radiyallâhu anh:

İbni Hazm, Esmais-sahabe'de altmış hadis rivâyet ettiğini zikretmiş, İbni Cevzi de Telkihi Fuhumil-eser'de aynı şekilde nakletmiştir. ([64])

Zehebi şöyle der: "Baki b. Mahled'in kitabında senedi altmış hadistir."([65])

Şeyhan dört hadisinde ittifak etmiş, Müslim altı hadisinde infirad etmiştir.

(61) Esmau's-sahabeti'r-ruvat, dipnot: (s:68)
(62) Esmau's-sahabeti'r-ruvat: (s:72). Telkihu fuhumi'l-eser: (365)
(63) Nisa fi zılli Rasûlillah *sallallâhu aleyhi ve sellem* (s:208)
(64) Esmaus-sahabetir-ruvat: (s:75), Telkihi fuhumil-eser: (S.365)
(65) Siyer-i A'lamin-nübela: (2/227-230)

Şeyh İrfan el-Aşşa der ki: Ahmed, Müsned'de (26485) rakamı ile başlayıp (10/26529) rakamına kadar ondan kırk dört hadis rivâyet etmiştir. ([66])

6-Zeyneb binti Cahş radiyallâhu anh:

İbni Hazm ([67]) ve İbni Cevzi on ([68]) bir hadis rivâyet ettiğini zikretmişlerdir.

Şeyh İrfan el-Aşşa ise şöyle der: Onun hadisleri, Ahmed'in Müsned'inde şu rakamlardadır: (10/26813-26816) ve (10/27483-27486)

Tirmizi (2187), İbni Ebi Şeybe (19061), İbni Hibban (827), Beyhaki Süneni Kübra'da (10793), Beğavi Şerhüs-sünne'de (4201) ve diğerleri de rivâyet etmişlerdir.([69])

Ayrıca Malik Muvattasında (1268)... ve Nesai de (3500) rivâyet etmişlerdir.([70])

7-Safiyye binti Huyey b. Ahtab radiyallâhu anh :

İbni Hazm ([71]) ve İbni Cevzi([72]) on hadis rivâyet ettiğini zikrederler.

Zehebi der ki: Ondan on hadis varid olmuş birtanesi muttefekun aleyhtir.([73])

Hadisi Buharide (2035), Müslimde (2175) ve Ahmed'de (10/26927)ve (10/26929) numaralardadır.([74])

---

(66) Nisa fi zılli Rasûlillah *sallallâhu aleyhi ve sellem*: (s:124)
(67) Aynı eser: (s:153)
(68) Telkihu fuhumi ehlil-eser: (s: 369)
(69) Nisa fi zılli Rasûlillah *sallallâhu aleyhi ve sellem*: (s:186)
(70) Aynı eser: (s:186)
(71) Esmaus-sahabe verruvat: (s:155)
(72) Telkihi fuhumil-eser: (s:369)
(73) Siyer-i A'lamin-nübela: (27238)
(74) Şeyh İrfan el-Aşşa Nisa fi zılli Rasûlillah *sallallâhu aleyhi ve sellem* adlı eserinde bunu tercih etmiştir. (s:239)

Cüveyriye binti'l Haris b. Ebi Dırar *radiyallâhu anh* :

İbni Hazm[75] ile İbni Cevzi[76] yedi hadis rivâyet ettiğini zikretmişlerdir

Zehebi de bu şekilde zikrederek biraz detay vererek şöyle der: "Ondan yedi hadis gelmiş olup Buharide bir hadisi, Müslimde ise iki hadisi mevcuttur." [77] Şeyh İrfan el-Aşşa da buna şu ilavede bulunur: "Ahmed'in Müsnedinde hadisi (10/27820-26817) rakamdadır, bu zikredilenin dışındadır."[78]

Sevde binti Zem'a *radiyallâhu anh* :

İbni Hazm[79] Ve İbni Cevzi[80] beş hadis rivâyet ettiğini ve bu hadislerin; Buharide (6686,6749), Müslimde (1457), Ahmed'de (10/27488) (10/27487) (10/27489) (2/6127) ve Nesaide (3485) mevcut olduğunu zikretmişlerdir.

Hatice binti Huveylid *radiyallâhu anh* ve Zeyneb binti Huzeyme'den *radiyallâhu anh* her hangi bir rivâyet bulunmamaktadır. Allah hepsinden razı olsun.

İşte bunlar müminlerin annelerinin Rasûlullah'ın *sallallâhu aleyhi ve sellem* hadisini neşretme hususunda gösterdikleri çabanın sonucu olan rivâyetleriyle ilgili olarak toplayabildiklerimizdir.

(75) Esmaus-sahabetir-ruvat: (s:371)
(76) Telkihi fuhumil-eser: (s:371)
(77) Siyer-i A'lamin-nübela: (2/263)
(78) Nisa fi zılli Rasûlillah *sallallâhu aleyhi ve sellem*: (s:200)
(79) Esmaus-sahabetir-ruvat: (222)
(80) Telkihu fuhumil-eser: (s:372)

SONUÇ

Müminlerin annelerinin güzel kokulu faziletlerinden bazısını teneffüs etmiş olduk. Etraflarında dolaşan ve hala özelde onlar genelde ehl-i beyt etrafında yayılmaya çalışılan şüphe dalgaları arasında bu faziletleri azık edinelim.

Kızlarımızın ve eşlerimizin, en güzel örnek olabilmeleri için evlerimizde bu faziletleri öğrenip yayarak bu güzelliklerle bezenmeleri gerekmektedir.Ancak bu şekilde müminlerin annelerinin saygı, ikram, yüce bilme ve Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile eşlerine (r.anhunne) karşı olan haklarını yerine getirmiş oluruz.

KAYNAKÇA

el-İstiab: İbni Abdilber, Darı İlam, 1. Bsk, 2002

el-Bidaye ve'n-Nihaye: İbni Kesir,

Zevcatu'n-Nebi *sallallâhu aleyhi ve sellem* fi Vakıına'l Nuasır: 1. Bsk, Kuveyt,2001

Sünen-i Tirmizi: D.Selam, Riyad,2000

Siyer-i A'lami'n-Nübela: Zehebi, M.Risale, Th: Şuayb Arnaud

Sahih-i İbni Hibban: İbni Hibban, M. Risale, Beyrut

Sahih-i Buhari: D.Selam, 2000

Sahih-i'l Camii's-sağir ve Ziyadatuh: el-Elbani, el-mektebü'l-İslami

Sahih-i Müslim: D. Selam, 2000, Riyad

et-Tabakatu'l-Kübra: İbni Sa'd, Tab. Sadr, Beyrut

Mecmau'z-Zevaid: Heysemi, D.Fikr, Beyrut,

Müsned: Ahmed b. Hanbel, Tab'a Kurtuba, Kahire, Th: Şuayb el-Arnaud

Mucemu't-Taberani'l-Kübra: Ebu'l-Kasım et-Taberani, M.ulum ve'l-hikem, Th: Hamdi es-Selefi.